

Gaddsteklar, fjärilar och andra insekter från Härjedalen

JOHANNES BERGSTEN, MARIA LUNDGREN & THOMAS WERNER

Inledning

Mellan 29 juni och 2 juli 2001 hade Norrlands Entomologiska Förening sitt årliga inventeringsläger som detta år gick till Härjedalen. De tre första dagarna gjorde vi dagsutflykter till fots ifrån Kärringsjön i Rogenområdet, och den fjärde dagen var vi på Flatruets fjällhed 940 möh. Insatserna riktades främst mot vattenmiljöer och där i huvudsak vattenbaggar och sländor. Resultaten av inventeringen av dessa grupper har redan redovisats (Bergsten & Nilsson 2002, Hoffsten, 2002). Här vill vi bara redovisa övriga fynd av insekter som samlades och som faktiskt innehåller en del nya landskapsfynd värda att rapportera.

Resultat

Samlare redovisas enligt följande förkortningar: (JB) Johannes Bergsten, (ML) Maria Lundgren, (TW) Thomas Werner, (AN) Anders Nilsson och (POH) Per-Ola Hoffsten. Nya landskapsfynd anges med en asterisk. Här använda svenska namn på skraddare återfinns i Bergsten (2000).

COLEOPTERA, SKALBAGGAR

Carabidae, jordlöpare

Carabus violaceus, purpurlöpare: 1 ex, Kärringsjön, 29:VI, JB.

Calathus melanocephalus, rödhalsad marklöpare: 1 ex, Kärringsjön, 29:VI, JB.

Calathus micropterus, skogsmarklöpare: 1 ex, Rogenomr., 1:VII, JB.

Agonum fuliginosum, skogskärlöpare: 1 ex, Kärringsjön, 1:VII, JB.

Staphylinidae, kortvingar

Zyras humeralis: 1 ex, Kärringsjön, 29:VI, JB.

Olophrum boreale: 2 ex, Flatruet, 940 möh, 2:VII, JB.

Elmidae, bäckbaggar

Elmis aenea: 1 ex + 1 larv, utloppsbeck från Rogenområdet, 1:VII, POH.

Curculionidae, vivlar

Hylobius abietis, vanlig snytbagge: 2 ex, Rogenomr., 30:VI, JB.

Otiorhynchus nodosus, vanlig öronvivel: 1 ex, Flatruet, 940möh, 2:VII, JB.

HYMENOPTERA, STEKLAR

Argidae, rosensteklar

Arge sp.: 2 ex, Kärringsjön, 29:VI, JB.

Formicidae, myror

Formica exsecta, hårig hedmyra: Rogenomr., 30:VI, JB; Kärringsjön, 29:VI, JB.

Formica suecica, ljus hedmyra: Kärringsjön, 29:VI, JB.

Formica lemani, norrlandsmyra: Handskinnvålen, fjällhed, 29:VI, JB; Rogenomr., 30:VI, JB; Kärringsjön, 29:VI, JB.

Formica lugubris, hårig skogsmyra: Kärringsjön, 29:VI, JB; Handskinnvålen, fjällhed, 29:VI, JB.

Formica aquilonia, nordlig skogsmyra: Rogenomr., 30:VI, JB; Kärringsjön, 29:VI, JB.

Leptothorax acervorum, större smalmyra: Handskinnvålen, fjällhed, 29:VI, JB; Rogenomr., 30:VI, JB.

* *Harpagoxenus sublaevis*, rostbrun rövarmyra (Fig. 1): Rogenomr., 30:VI, JB.

Myrmica sulcinodis, större rödmyra:

Rogenomr., 30:VI, JB.

Myrmica ruginodis, skogsrödmyra: Roge-
nomr., 30:VI, JB; Kärringsjön, 29:VI, JB;
liten sjö 0,5 km NV Rogen, 30:VI, JB.

Myrmica lobicornis, mörk rödmyra:
Kärringsjön, 29:VI, JB.

Camponotus herculeanus, större häst-
myra: Kärringsjön, 29:VI, JB; bäck över
myr från Stortjärn, 1:VI, JB.

Vespidae, getingar

Vespula rufa, rödbandad geting: 2 ex,
Rogenomr., 30:VI, JB; 1ex Kärringsjön,
29:VI, JB.

* *Dolichovespula adulterina*, taksnylt-
geting: 1 ex, Kärringsjön/Handskinnvålen,
29:VI, JB; 1ex, Rogenomr., 30:VI, JB.

* *Dolichovespula norwegica*, norsk
geting: 1 ex, Kärringsjön/Handskinnvålen,
29:VI, JB.

Apidae, bin

Bombus lucorum, liten jordhumla: 1 ex,
Kärringsjön/Handskinnvålen, 29:VI, ML.

Bombus pascuorum, åkerhumla: 1 ex,

Rogenomr., 1:VII, ML.

Bombus jonellus, ljunghumla: 1 ex,
Kärringsjön/Handskinnvålen, 29:VI, ML.

Bombus lapponicus/monticola, lapplands-
humla/liten fjällhumla 2 ex, Kärringsjön/
Handskinnvålen, 29:VI, ML (osäkert
vilken av arterna de tillhör).

LEPIDOPTERA, FJÄRILAR

Nymphalidae, gräsfjärilar

Erebia pandrose, fjällgräsfjäril: 5 ex, fjäll
Handskinnvålen, 29:VI, TW.

Noctuidae, nattflyn

Hadula melanopa, svartfläckt hedfly: 1
ex, fjäll Handskinnvålen, 29:VI, TW.

Geometridae, mätare

Rheumaptera hastata, vitbandad björk-
fältmätare: fjäll Handskinnvålen, 29:VI,
TW; mellan Rogen och Kärringsjö, 30:VI,
TW.

Rheumaptera subhastata, vitbandad
blåbärsfältmätare: mellan Rogen och
Kärringsjö, 30:VI, TW.

Figur 1. Rostbrun rövarmyra, *Harpagoxenus sublaevis*, från Rogenområdet i Härjedalen, 30:VI:2001, Leg. J. Bergsten.

Elophos vittaria, nordisk ringmätare: 2 ex, mellan Rogen och Kärringsjö, 30:VI, TW.
Perizoma alchemillata, dånfältsmätare: 1 ex, mellan Rogen och Kärringsjö, 30:VI, TW.

NEUROPTERA, NÄTVINGAR

Sisyridae, svampsländor

* *Sisyra nigra* [= *fuscata*]: 1 ex, liten sjö 0,5 km NV Rogen, 30:VI, JB; 1 ex, liten sjö 0,5 km NV Rogen, 30:VI, AN.

HETEROPTERA, SKINNBAGGAR

Corixidae, buksimmare

Callicorixa wollastoni: 1 ex, myrbäck Rogenomr., 30:VI, JB; Rogenomr., 30:VI, JB; 1 ex, myrgöl och bäck med *Gammarus*, 30:VI, JB; 10 ex bäck över myr från Stortjärn, 1:VI, JB; 3 ex Rogenomr., 29:VI, AN; 12 ex, Hundviken, Rogen, 30:VI, JB; 3 ex, liten sjö ca 100 m från vägen till Kärringsjö (500 m upp) strax nedanför bäverdamm, 1:VII, JB; 1 ex Handskinnsvålen, fjällhed, 29:VI, JB.

Callicorixa producta: 2 ex, Handskinnsvålen, fjällhed, 29:VI, JB; 1 ex, grunt vatten vid Kärringsjön på väg upp mot Handskinnsvålen, 29:VI, JB; 3 ex, Flatruet, 940möh, 2:VII, JB; 4 ex, Rogenomr., 29:VI, AN; 1 ex Handskinnsvålen, 29:VI, JB.

Arctocorisa carinata: 1 ex, Flatruet, 940möh, 2:VII, JB.

Cymatia bonsdorffi: 1 ex, litet myrvatten NV om Hundviken, Rogen, 30:VI, JB.

Glaenocorisa cavifrons/propinqua: 2 ex, liten sjö ca 100m från vägen till Kärringsjö (500 m upp) strax nedanför bäverdamm, 1:VII, JB. Endast två honor insamlade varför arttillhörighet inte kunde avgöras. Vill här uppmärksamma att Jansson (2000) har upphöjt tidigare *G. propinqua pro-*

pinqua och *G. p. cavifrons* till artstatus då de förekommer sympatriskt i både Skottland och norra Finland. *G. cavifrons* är tidigare tagen i Härjedalen (Jansson 1982) medans *G. propinqua* är känd nordligast ifrån Värmland i Sverige (Eriksson m fl 1978).

Gerridae, skräddare

Gerris lacustris, liten sjöskräddare: 1 ex, Rogenomr., 30:VI, JB; 1 ex, myrgöl med *Gammarus*, Rogenomr., 30:VI, JB.

Gerris lateralis, rotskräddare: 2 ex, Handskinnsvålen, fjällhed, 29:VI, JB; 1 ex, myrbäck, Rogenomr., 30:VI, JB; 2 ex, myrgöl med *Gammarus*, Rogenomr., 30:VI, JB; 2 ex, bäck över myr från Stortjärn, Rogenomr., 1:VI, JB; 1 ex, Rogenomr., 30:VI, JB; 7 ex Rogenomr., 29:VI, AN.

Gerris odontogaster, buktandskräddare: 2 ex, myrbäck Rogenomr., 30:VI, JB; 1 ex, myrgöl och bäck med *Gammarus*, Rogenomr., 30:VI, JB; 4 ex, litet myrvatten NV om Hundviken, Rogen, 30:VI, JB.

Diskussion

Då den här artikeln avslutar rapporteringen ifrån Härjedalen, kan det totala resultatet av inventeringslägret summeras. Antalet nya landskapsfynd: Bergsten & Nilsson (2002) rapporterade 5 nya vattenskalbaggar för Härjedalen; Hoffsten (2002) redovisade 9 sländor som nya för Härjedalen, men förbisåg att även de i större delen av landet vanliga arterna *Sialis lutaria*, *Coenagrion hastulatum*, *Leucorrhinia rubicunda* & *L. dubia* var nya för Härjedalen. Totalt alltså 13 arter. I den här artikeln återfinns vi 4 nya landskapsfynd. Totalt alltså 22 stycken. Totala antalet insamlade arter: 175. Procentuell andel nya landskapsfynd:

13%. Inga rödlistade arter hittades. Då insatserna framförallt riktades mot vattenmiljöerna borde framtida inventeringar riktas mot den terrestra faunan. Rogenområdets högt belägna glesa tallskogar är av urskogskaraktär. De är mycket rika på död ved i form av högstubbar, lågor och torrakor samt med månghundraåriga tallar. Vedskalbaggsfaunan, som inte undersöktes, skulle kunna visa sig vara mycket intressant här. Kärlväxtfloran är annars tämligen artfattig vilket naturligtvis påverkar de växtätande insekterna. Fjärilsfaunan i området som TW inventerade visade sig vara extremt artfattig.

Tack

Stort tack till Länsstyrelsen i Jämtlands län för ekonomisk sponsring av lägret, samt för insamlingstillstånd. Tack till Sven Hellqvist och Roger Pettersson för kontrollbestämning av humlor respektive vivlar och kortvingar.

Citerad litteratur

- Bergsten, J. 2000:** Skräddaren – en djupdykning bland kullerbyttor och våldtäktsmän. Fältbiologen nr 2/2001: 20-22.
- Bergsten, J. & Nilsson, A.N. 2002:** Vattenskalbaggar från Rogenområdet och Flatruet i Härjedalen Natur i Norr 21(1): 5-7.
- Eriksson, M.O.G., Henriksson, L., Nilsson, B.-I. & Oscarsson, H.G. 1978:** Nya landskapsfynd av *Glaenocoris p. propinqua* (Fieb.) och andra corixidarter (Hem., Corixidae). Entomologisk Tidskrift 99: 15-17.
- Hoffsten, P.-O. 2002:** Sländor från Rogenområdet i Härjedalen. Natur i Norr 21(1):1-4.
- Jansson, A. 1982:** Faunistic notes on some Fennoscandian Corixidae (Heteroptera). Notulae Entomologicae 62: 143-144.
- Jansson, A. 2000:** Interesting collection of Corixidae (Heteroptera) from a fish pond. Entomologica Fennica 11(3): 183-184.

Författarnas adresser:

Johannes.Bergsten@eg.umu.se
 Maria.Lundgren@eg.umu.se
 Ekologi & geovetenskap,
 Umeå universitet, 901 87 Umeå
 Thomas.Werner@ucmp.umu.se
 Fysikgränd 7B:5, 907 31 Umeå